

tual va ascendint per la via normal de la catalanitat retrobada.—c) Cap utilitat reportaria a Catalunya un vehicle per a expandiment o *exportació* de la seva cultura, si aquesta no es produís. I a bastament ens hem entretingut a demostrar com aquesta producció necessita, en absolut, de l'instrument i de l'estímul de la llengua pròpia. Altrament, mai no havem pretès de renunciar al castellà com a vehicle d'expansió, quan per a aquest fi tingui eficàcia.—d) La civilització espiritual i la material serveixen, en tots els pobles, un parallelisme que sols accidentalment pot interrompre's. La història tota de Catalunya i el caràcter integral de la seva renaixença, són prova palesa que també, entre nosaltres, riquesa material i cultura espiritual estan íntimament entrelaçades; difícilment, per tant, podríem donar impuls a la primera, sense tenir cura de la segona; i base fonamental i estímul poderós, per a ambdues, és la catalanitat i, per tant, la restauració del nostre esperit. Catalunya, havem dit en altre lloc, segueix el ritme de la seva llengua, i aquesta constitueix, amb tota evidència, el màxim exponent de catalanitat. No sabem per quin motiu i amb quina lògica, es parla, tan sovint, que sacrificuem la primacia de la nostra llengua, amb el fi de poder-nos relacionar amb els pobles de parla castellana.

¿Per ventura, l'ideal nacional de Catalunya és preparar els seus fills per a l'emigració a aquelles terres, peninsulars o americanes? ¿Es que l'assoliment de la nostra prosperitat material exigeix el renunciament a la nostra personalitat? Creiem que ben al contrari. En fi, i repetim-ho novament, en el nostre bagatge per a comunicar-nos amb el món volem que hi figurin mantes llengües, i ens interessa, sobretot, que no hi manqui la castellana.

Tercera allegació: L'idioma castellà és el vincle i el símbol de la unitat hispànica. Catalunya ho proclama igualment. Però, perquè l'acord fos perfecte, caldria no confondre la unitat orgànica i vivent, amb la uniformitat artificiosa, obtinguda per la mutilació. I aquesta tasca uniformista, destructora de les característiques de la personalitat de cada poble hispànic no sols la conceptuem injusta, inhumana i antinatural, sinó que la creiem totalment fracassada, en els seus ininterromputs esforços de quatre segles. La nostra generació ha tingut de presenciar i resistir l'intent més persistent, gosat i inicú, de descatalanització; i el seu

estrepitós fracàs i les seves seqüelles han posat en evidència dues coses, que tots hauríem d'admetre com a definitivament alligadores: d'una banda, la necessitat d'abandonar, per sempre més, per la seva funesta eixorquia, tota tasca assimilista i desnaturalitzadora; d'altra part, que els vincles de Catalunya amb Espanya són tan fermes i sòlids que tota temença de ruptura pot qualificar-se de puerilitat. En el nostre primer article remarcàvem com els seculars esforços assimilistes ni reeixiren per Castella, ni pogué, tampoc, superar-los Catalunya. De la lluita o enfrontament dels dos esperits n'esdevingué, simplement, un atur, un encallament, una letàrgia per Catalunya, que ni pogué castellanitzar-se, ni tampoc, però, continuar el desplegament de les seves forces naturals: tot plegat, un tràgic retard de quatre segles en la nostra ruta històrica. Aquest lamentable procés crònic ha tingut, en l'etapa de tirania per què ha passat la nostra terra, una fidel reproducció, agudíssima per la intensitat i per la durada (set anys d'amargor són brevíssim lapse per la vida d'un poble). L'estulta escomesa plantejava a Catalunya el dilema de sempre; ara, però, amb incitacions catastròfiques: anorreament o bé secessió. No genys menys, ni l'un fou aconseguit, ni l'altra intentada. Per al primer, la personalitat era massa ferma; per a la segona, el vincle massa sòlid. I el balanç de suara fou el de sempre: nou atur, nou encallament, nou retard... i res més. Com agut i demolidor fou l'atac, aguda, franca i vigorosa ha estat la reacció restauradora. I també ara, com en tot moment històric, la resistència ha estat, no pas banalment política, sinó profundament i essencial biològica; i és també primordialment per la llengua que, en l'època present com en temps pretèrits, havem romàs invulnerables. La màxima violència a ella fou adreçada; la resistència, però, més invencible fou també per ella oferta: una imponent muralla de llibres, escrits en la nostra parla i saturats del nostre esperit fou la barrera subtil i inexpugnable. I darrera la barrera, què? Prou s'ha vist una vegada cessat el terrabastall i esfumada la polsaguera: Uns cors disposats a resistir sense defallença, i unes mans obertes a l'encaixada que segelli la fi de la pugna i el ressorgir de la llibertat.

Tant de bo que el clam de Catalunya fos oït: no sols per bé d'ella, sinó per la glòria de Castella i pels destins d'Espanya. Voldríem que la gelosia dels altres per la pròpia personalitat, fos